

Konstitutionsutskottets betänkande 2022/23:KU7

Utlandsspioneri (vilande grundlagsförslag m.m.)

Sammanfattning

I betänkandet anmäls för slutligt beslut ett vilande förslag till lag om ändring i tryckfrihetsförordningen och lag om ändring i yttrandefrihetsgrundlagen. Lagändringen föreslås träda i kraft den 1 januari 2023. Utskottet föreslår att riksdagen slutligt antar det vilande förslaget.

Vid den första behandlingen bedömdes några lagförslag ha ett sådant samband med ändringarna i tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen att behandlingen av dessa förslag sköts upp till den slutliga behandlingen av grundlagsförslagen. I detta betänkande behandlar utskottet därför även regeringens förslag till lag om ändring i brottsbalken, rättegångsbalken, lagen om åtgärder för att förhindra vissa särskilt allvarliga brott och lagen om inhämtning av uppgifter om elektronisk kommunikation i de brottsbekämpande myndigheternas underrättelseverksamhet. Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2023. Utskottet föreslår att riksdagen antar regeringens förslag med vissa ändringar av lagteknisk karaktär.

Lagförslagen innebär att brotten utlandsspioneri, grovt utlandsspioneri och röjande av hemlig uppgift i internationellt samarbete införs i brottsbalken. Därigenom blir det straffbart att under vissa omständigheter t.ex. obehörigen röja hemliga uppgifter som förekommer inom Sveriges internationella samarbeten och som kan skada Sveriges förhållande till någon annan stat eller en mellanfolklig organisation. En gärning ska inte utgöra ett brott om den med hänsyn till syftet och övriga omständigheter är försvarlig.

Lagförslagen innebär vidare att straffbestämmelserna om obehörig och grov obehörig befattning med hemlig uppgift samt vårdslöshet med hemlig uppgift utvidgas så att de även omfattar gärningar som har sin grund i utlandsspioneri.

Det vilande förslaget innebär att utlandsspioneri samt de former av obehörig befattning med hemlig uppgift och vårdslöshet med hemlig uppgift som har sin grund i utlandsspioneri kriminaliseras även som tryck- och

ytrandefrihetsbrott. Meddelarfriheten och anskaffarfriheten begränsas när det gäller utlandsspioneri, grovt utlandsspioneri och grov obehörig befattningsmed hemlig uppgift med grund i utlandsspioneri.

Förslagen innebär även att spioneribrottet och vissa anknytande brott utvidgas så att syftet ska vara att gå en främmande makt eller motsvarande tillhanda.

I betänkandet finns tre reservationer (V, MP) och ett särskilt yttrande (MP).

Behandlade förslag

Vilande förslag beslutat den 6 april 2022 till lag om ändring i tryckfrihetsförordningen och lag om ändring i yttrandefrihetsgrundlagen (bet. 2021/22:KU16, rskr. 2021/22:222).

Proposition 2021/22:55 Utlandsspioneri punkt 3–6.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	4
Redogörelse för ärendet	6
Bakgrund	6
Vilande förslag	6
Övriga lagförslag	6
Utskottets överväganden	8
Vilande förslag	8
Ändringar i rättegångsbalken och övriga lagförslag	9
Reservationer	12
1. Vilande förslag, punkt 1 (V, MP)	12
2. Ändringar i rättegångsbalken, punkt 2 (V, MP)	12
3. Övriga lagförslag, punkt 3 (V, MP)	13
Särskilt yttrande	14
Utlandsspioneri (MP)	14
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	15
Propositionen	15
<i>Bilaga 2</i>	
Vilande förslag	16
<i>Bilaga 3</i>	
Regeringens lagförslag	20
<i>Bilaga 4</i>	
Utskottets lagförslag	34
<i>Bilaga 5</i>	
Justitieutskottets yttrande 2021/22:JuU3y	41

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Vilande förslag

Riksdagen antar slutligt det vilande förslaget i bilaga 2 till lag om ändring i tryckfrihetsförordningen och till lag om ändring i yttrandefrihetsgrundlagen.

Reservation 1 (V, MP)

2. Ändringar i rättegångsbalken

Riksdagen avslår regeringens förslag till lag om ändring i rättegångsbalken i de delar det avser 27 kap. 2 § och antar lagförslaget i övrigt med den ändringen att

a) 27 kap. 18, 20 d och 33 §§ ska ha den lydelse som utskottet föreslår i bilaga 4,

b) ingressen ska ha den lydelse som följer av detta.

Därmed bifaller riksdagen delvis proposition 2021/22:55 punkt 4.

Reservation 2 (V, MP)

3. Övriga lagförslag

Riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i brottsbalken,

2. lag om ändring i lagen (2007:979) om åtgärder för att förhindra vissa särskilt allvarliga brott med den ändringen att 1 § ska ha den lydelse som utskottet föreslår i bilaga 4,

3. lag om ändring i lagen (2012:278) om inhämtning av uppgifter om elektronisk kommunikation i de brottsbekämpande myndigheternas underrättelseverksamhet med den ändringen att 2 § ska ha den lydelse som utskottet föreslår i bilaga 4.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2021/22:55 punkt 3 och bifaller delvis proposition 2021/22:55 punkterna 5 och 6.

Reservation 3 (V, MP)

Stockholm den 10 november 2022

På konstitutionsutskottets vägnar

Ida Karkiainen

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Ida Karkiainen (S), Erik Ottoson (M), Hans Ekström (S), Fredrik Lindahl (SD), Mirja Räihä (S), Ulrik Nilsson (M), Per-Arne Håkansson (S), Malin Danielsson (L), Amalia Rud Pedersen (S), Susanne Nordström (M), Jessica Wetterling (V), Gudrun Brunegård (KD), Malin Björk (C), Lars Englund (M), Jan Riise (MP), Lars Johnsson (M) och Lars Andersson (SD).

Redogörelse för ärendet

Bakgrund

Grundlagar stiftas genom två likalydande beslut (8 kap. 14 § regeringsformen). Genom det första beslutet antas grundlagsförslaget som vilande. Genom det andra beslutet antas grundlagsförslaget som slutligt. Det andra beslutet får inte fattas tidigare än att det efter det första beslutet har hållits val till riksdagen i hela riket och den nyvalda riksdagen har samlats.

Det är konstitutionsutskottets uppgift att anmäla vilande beslut i ärenden som rör grundlagar till kammaren för slutligt beslut (9 kap. 24 § riksdagsordningen).

Vilande förslag

Under riksmötet 2021/22 lade regeringen fram förslag till ändringar i tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen (prop. 2021/22:55). Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2023.

Förslagen behandlades i konstitutionsutskottets betänkande 2021/22:KU16 Utlandsspioneri.

Riksdagen beslutade den 6 april 2022 att som vilande anta regeringens förslag till lag om ändring i tryckfrihetsförordningen och förslag till lag om ändring i yttrandefrihetsgrundlagen (bet. 2021/22:KU16, rskr. 2021/22:222).

Det vilande förslaget till lag om ändring i tryckfrihetsförordningen och lag om ändring i yttrandefrihetsgrundlagen finns förtecknat i bilaga 1. Förslaget i sin helhet finns i bilaga 2.

Övriga lagförslag

I proposition 2021/22:55 föreslog regeringen även ändringar i brottsbalken, rättegångsbalken, lagen (2007:979) om åtgärder för att förhindra vissa allvarliga brott och lagen (2012:278) om inhämtning av uppgifter om elektronisk kommunikation i de brottsbekämpande myndigheternas under rättelseverksamhet. Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2023.

Utskottet bedömde att lagförslagen har ett sådant samband med de föreslagna ändringarna i tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen att de borde behandlas av riksdagen först i samband med att riksdagen slutligt behandlar förslaget till grundlagsändring. Utskottet föreslog därför att behandlingen av dessa lagförslag skulle få skjutas upp till riksmötet 2022/23.

Riksdagen beslutade den 6 april 2022 i enlighet med utskottets förslag (bet. 2021/22:KU16, rskr. 2021/22:222).

Förslagen till ändringar i brottsbalken, rättegångsbalken, lagen om åtgärder för att förhindra vissa särskilt allvarliga brott och lagen om inhämtning av

uppgifter om elektronisk kommunikation i de brottsbekämpande myndigheternas underrättelseverksamhet finns förtecknade i bilaga 1. Lagförslagen i sin helhet finns i bilaga 3.

Ingen följdmotion har väckts efter att behandlingen av ärendet skjutits upp.

Sedan regeringen lämnade proposition 2021/22:55 till riksdagen har det genomförts lagändringar i rättegångsbalken, i lagen om åtgärder för att förhindra vissa särskilt allvarliga brott och i lagen om inhämtning av uppgifter om elektronisk kommunikation i de brottsbekämpande myndigheternas underrättelseverksamhet. Lagändringarna, som avser delvis samma bestämmelser som omfattas av regeringens lagförslag i proposition 2021/22:55, har trätt i kraft. Följaktligen överensstämmer inte nuvarande lydelse enligt regeringens lagförslag (bilaga 3) med nu gällande lydelse i dessa författningar.

Utskottets överväganden

Vilande förslag

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar slutligt det vilande förslaget i bilaga 2 till lag om ändring i tryckfrihetsförordningen och till lag om ändring i yttrandefrihetsgrundlagen.

Jämför reservation 1 (V, MP) samt det särskilda yttrandet (MP).

Förslagets innebörd i korthet

Det vilande förslaget innebär ändringar i tryckfrihetsförordningen och i yttrandefrihetsgrundlagen. Förslaget innebär att utlandsspioneri samt de former av obehörig befattning med hemlig uppgift och vårdslöshet med hemlig uppgift som har sin grund i utlandsspioneri kriminaliseras även som tryck- och yttrandefrihetsbrott. Meddelarfriheten och anskaffarfriheten begränsas när det gäller utlandsspioneri, grovt utlandsspioneri och grov obehörig befattning med hemlig uppgift med grund i utlandsspioneri.

Förslaget innebär även bl.a. att spioneribrottet utvidgas så att syftet ska vara att gå en främmande makt eller motsvarande tillhanda.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2023.

Utskottets anmälan och yttrande

Under riksmötet 2021/22 antog riksdagen som vilande det förslag till lag om ändring i tryckfrihetsförordningen och i yttrandefrihetsgrundlagen som har redovisats i det föregående. Genom detta betänkande anmäler utskottet nu beslutet till kammaren för slutligt beslut.

Med hänvisning till vad utskottet anförde vid ärendets första behandling föreslår utskottet att riksdagen slutligt antar förslaget.

Ändringar i rättegångsbalken och övriga lagförslag

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i brottsbalken och, med vissa ändringar av lagteknisk karaktär, regeringens förslag till lag om ändring i rättegångsbalken, lag om ändring i lagen om åtgärder för att förhindra vissa särskilt allvarliga brott och lag om ändring i lagen om inhämtning av uppgifter om elektronisk kommunikation i de brottsbekämpande myndigheternas verksamhet.

Jämför reservation 2 (V, MP) och 3 (V, MP) samt det särskilda yttrandet (MP).

Propositionen

I proposition 2021/22:55 föreslår regeringen ändringar i brottsbalken, rättegångsbalken, lagen (2007:979) om åtgärder för att förhindra vissa särskilt allvarliga brott och lagen (2012:278) om inhämtning av uppgifter om elektronisk kommunikation i de brottsbekämpande myndigheternas under rättelseverksamhet.

Förslagen innebär i korthet dels att det nuvarande straffansvaret för spioneri utvidgas, dels att det införs en ny lagreglering om utlandsspioneri.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2023.

En utvidgad spioneribestämmelse

Straffbestämmelsen om spioneri finns i 19 kap. 5 § brottsbalken. Genom den bestämmelsen straffbeläggs olika slags befattningar med uppgifter vars uppenbarande för en främmande makt kan medföra men för Sveriges säkerhet, om gärningen begåtts i syfte att gå främmande makt tillhanda. Straffansvaret enligt spioneribestämmelsen i dess nu gällande lydelse omfattar exempelvis inte det fallet att en person anskaffar uppgifter som är känsliga med hänsyn till rikets säkerhet för att vidarebefordra dessa till t.ex. en terroristorganisation med statsliknande kontroll över ett geografiskt område. För att förstärka skyddet mot underrättelseverksamhet som bedrivs för att gynna sådana typer av grupperingar bör straffansvaret utvidgas, enligt regeringen.

Regeringen föreslår därför att straffansvaret för spioneri utvidgas så att det avsiktssått som krävs för spioneri omfattar att gå en främmande makt *eller motsvarande* tillhanda. Ansvar utvidgas också på så sätt att spionerihandlingen ska kunna avse en uppgift vars uppenbarande för en främmande makt *eller motsvarande* kan medföra men för Sveriges säkerhet. Genom att orden *eller motsvarande* läggs till efter främmande makt omfattas enligt regeringen även grupperingar eller sammanslutningar som intar en faktisk maktposition som kan liknas vid den hos en främmande makt.

Regeringen föreslår vidare att en skrivning om att straffansvaret gäller oavsett om uppgiften är riktig eller inte stryks.

Krav på ett syfte att gå en främmande makt tillhanda finns även i andra bestämmelser i 19 kap. brottsbalken. Regeringen föreslår ett tillägg motsvarande det i spioneribestämmelsen i bestämmelserna om obehörig befattningsmed hemlig uppgift, grov obehörig befattningsmed hemlig uppgift, olovlig underrättelseverksamhet mot Sverige, mot främmande makt och mot person samt tagande av utländskt understöd (19 kap. 7, 8, 10–10 b och 13 §§ brottsbalken). Enligt regeringen är en utvidgning motiverad även när det gäller dessa brott.

Lagstiftning mot utlandsspioneri

I propositionen anför regeringen bl.a. att enligt nu gällande regelverk kan en spioneriliknande gärning som tar sikte på känsliga uppgifter som förekommer inom ramen för Sveriges internationella samarbeten och som saknar en tillräcklig koppling till Sveriges säkerhet för att uppfylla menrekvisitet i spioneribestämmelsen i värsta fall helt falla utanför det straffbara området och i bästa fall enbart bestraffas som brott mot tystnadsplikt. Förfarandet kan innebära beaktansvärd skada för samarbetet och därigenom för Sveriges utrikesrelationer. Därmed kan det enligt regeringen även skada Sverige och ytterst Sveriges säkerhet, eftersom den indirekt är beroende av säkerheten i andra länder och av ett internationellt samarbete som är framgångsrikt och effektivt.

Regeringen bedömer att det behövs ett starkare straffrättsligt skydd mot spioneriliknande gärningar med anknytning till känsliga uppgifter som förekommer inom ramen för Sveriges internationella samarbeten.

Regeringen föreslår att det införs nya brott i brottsbalken: utlandsspioneri, grovt utlandsspioneri och röjande av hemlig uppgift i internationellt samarbete. Därigenom blir det straffbart att under vissa omständigheter t.ex. obehörigen röja hemliga uppgifter som förekommer inom Sveriges internationella samarbeten och som kan skada Sveriges förhållande till någon annan stat eller en mellanfolklig organisation. En gärning ska inte utgöra ett brott om den med hänsyn till syftet och övriga omständigheter är försvarlig.

Regeringen föreslår vidare att straffbestämmelserna om obehörig och grov obehörig befattningsmed hemlig uppgift samt vårdslöshet med hemlig uppgift utvidgas så att de även omfattar gärningar som har sin grund i utlandsspioneri.

Vidare föreslår regeringen att det vid misstanke om utlandsspioneri och anknytande brottslighet ska finnas samma möjligheter som vid jämförbara brott i 19 kap. brottsbalken att ta skriftliga meddelanden mellan den misstänkte och en närstående i beslag och att använda hemliga tvångsmedel.

Regeringen föreslår även att lagen om åtgärder för att förhindra vissa särskilt allvarliga brott och lagen om inhämtning av uppgifter om elektronisk

kommunikation i de brottsbekämpande myndigheternas underrättelseverksamhet görs tillämpliga på utlandsspioneri, grovt utlandsspioneri och grov obehörig befattning med hemlig uppgift med grund i utlandsspioneri.

Yttrande från justitieutskottet

Vid beredningen av betänkande 2021/22:KU16 gav konstitutionsutskottet justitieutskottet tillfälle att yttra sig över propositionen och två följdmotioner. Justitieutskottet ställde sig bakom regeringens förslag, se utskottets yttrande i bilaga 5.

Utskottets ställningstagande

Vid den första behandlingen av propositionen bedömde utskottet att förslaget till ändringar i brottsbalken, rättegångsbalken, lagen om åtgärder för att förhindra vissa särskilt allvarliga brott och lagen om inhämtning av uppgifter om elektronisk kommunikation i de brottsbekämpande myndigheternas underrättelseverksamhet har ett sådant samband med de föreslagna ändringarna i tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen att det borde behandlas först i samband med att riksdagen slutligt antar förslaget till grundlagsändring. Utskottet föreslog därför att behandlingen av dessa lagförslag skulle få skjutas upp till riksmötet 2022/23. Riksdagen beslutade i enlighet med utskottets förslag.

Justitieutskottet har tillstyrkt regeringens förslag.

Utskottet delar regeringens bedömning att det finns brister i det straffrättsliga skyddet för hemliga uppgifter som förekommer inom ramen för internationella freds- och säkerhetsfrämjande samarbeten där Sverige deltar. Utskottet har nu föreslagit att riksdagen slutligt antar förslaget till ändring i tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen. Mot denna bakgrund och för att stärka skyddet för internationella samarbeten mot spioneriliknande gärningar ställer sig utskottet bakom regeringens förslag.

Sedan regeringen lämnade proposition 2021/22:55 har flera av lagarna ändrats. Mot denna bakgrund föreslår utskottet att riksdagen antar lagförslagen med vissa ändringar av lagteknisk karaktär.

Reservationer

1. Vilande förslag, punkt 1 (V, MP)

av Jessica Wetterling (V) och Jan Riise (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen förkastar det vilande förslaget i bilaga 2 till lag om ändring i tryckfrihetsförordningen och till lag om ändring i yttrandefrihetsgrundlagen.

Ställningstagande

Vi anser att regeringens förslag inte bör genomföras. Förslag om nykriminalisering, i synnerhet förslag om att det ska införas nya tryck- och yttrandefrihetsbrott i grundlagarna, måste vara väl underbyggda och noggrant analyserade utifrån principerna om nödvändighet, effektivitet och proportionalitet. Nu gällande regelverk innehåller bestämmelser till skydd mot skadlig undermåttssamhet och spioneriliknande gärningar. Vi anser att regeringens bedömning av behovet av en nykriminalisering på detta område är bristfällig. Vi anser även att regeringens problembeskrivning inte är väl underbyggd och att den inte heller är tillräckligt konkret i alla delar. Förslagen innebär dessutom en omotiverad inskränkning av tryck- och yttrandefriheten. Riksdagen bör därför förkasta det vilande förslaget.

2. Ändringar i rättegångsbalken, punkt 2 (V, MP)

av Jessica Wetterling (V) och Jan Riise (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår proposition 2021/22:55 punkt 4.

Ställningstagande

Vi anser att regeringens förslag inte bör genomföras. Förslag om nykriminalisering måste vara väl underbyggda och noggrant analyserade utifrån principerna om nödvändighet, effektivitet och proportionalitet. Nu gällande regelverk innehåller bestämmelser till skydd mot skadlig undermåttssamhet och spioneriliknande gärningar. Vi anser att regeringens bedömning av behovet av en nykriminalisering på detta område är bristfällig. Vi anser även att regeringens problembeskrivning inte är väl underbyggd och att den

inte heller är tillräckligt konkret i alla delar. Utan kriminalisering finns inte skäl att reglera möjligheten att använda hemliga tvångsmedel. Riksdagen bör därför avslå regeringens förslag till lag om ändring i rättegångsbalken.

3. Övriga lagförslag, punkt 3 (V, MP)

av Jessica Wetterling (V) och Jan Riise (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår proposition 2021/22:55 punkterna 3, 5 och 6.

Ställningstagande

Vi anser att regeringens förslag inte bör genomföras. Förslag om nykriminalisering måste vara väl underbyggda och noggrant analyserade utifrån principerna om nödvändighet, effektivitet och proportionalitet. Nu gällande regelverk innehåller bestämmelser till skydd mot skadlig underrättelseverksamhet och spioneriliknande gärningar. Vi anser att regeringens bedömning av behovet av en nykriminalisering på detta område är bristfällig. Vi anser även att regeringens problembeskrivning inte är väl underbyggd och att den inte heller är tillräckligt konkret i alla delar. Riksdagen bör därför avslå regeringens förslag till lag om ändring i brottsbalken, lag om ändring i lagen om åtgärder för att förhindra vissa särskilt allvarliga brott och lag om ändring i lagen om inhämtning av uppgifter om elektronisk kommunikation i de brottsbekämpande myndigheternas underrättelseverksamhet.

Särskilt yttrande

Utlandsspioneri (MP)

Jan Riise (MP) anför:

Jag anser att regeringens förslag inte bör genomföras, vare sig vad gäller yttrandefrihetsgrundlagen och tryckfrihetsförordningen eller vad gäller övriga lagändringar, bl.a. i brottsbalken och rättegångsbalken.

Jag vill utöver det som sägs i reservationerna framföra följande.

Jag stöder liksom tidigare tanken på att se över och föreslå förändringar i lagstiftningen till skydd för svenskt samarbete med andra stater och internationella organisationer. Men jag finner att det drastiskt förändrade läget i världen med det ryska anfallskriget i Ukraina och i synnerhet Sveriges ansökan om medlemskap i Nato har skapat förutsättningar för internationella relationer som både till antal och komplexitet inte hade kunnat förutses vid tiden för propositionens tillkomst. Eftersom grundlagsändringar av det här slaget kan få mycket omfattande konsekvenser är en klar och tydlig behovsanalys och problemformulering nödvändig.

Det har uppmärksammats av remissinstanser att det saknas konkreta exempel på när den typ av gärningar som ska omfattas av utlandsspioneribestämmelsen faktiskt har ägt rum. De exempel som anges är framförallt hypotetiska scenarion. Även om det hör till frågans karaktär att alla uppgifter inte kan röjas i offentliga handlingar, bör det vara möjligt att erbjuda en verklighetsnära beskrivning av problembilden. Det verkliga behovet av en nykriminalisering bör därför redogöras för tydligare. Vidare har ett flertal remissinstanser framfört att försvarlighetsundantaget inte erbjuder ett tillräckligt skydd för mediernas granskande verksamhet, något som är en bärande del av den svenska demokratin.

Den föreslagna konstruktionen innebär att det som huvudregel inte är tillåtet att rapportera om exempelvis missförhållanden som ägt rum i samband med ett internationellt samarbete, utifall detta kan väntas skada Sveriges relationer. Även om avsiktssuppsåtet och försvarlighetsundantaget syftar till att sådan journalistisk granskande verksamhet ska falla utanför det straffbara området, medför konstruktionen av bestämmelsen att det då rör sig om just undantag. Jag anser därför att en ny konstruktion bör ses över, i syfte att göra det tydligt att huvudregeln bör vara att medias granskande verksamhet inte är straffbar. Det bör rimligen vara möjligt att säkerställa detta samtidigt som ett starkt skydd mot utlandsspioneri införs. Annars riskerar den föreslagna grundlagsändringen att göra medierna, och deras uppgiftslämnare, för rädda eller tveksamma för att våga rapportera, vilket i sin tur riskerar att skada demokratin.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Vilande förslag

Den 6 april 2022 beslutade riksdagen att som vilande anta det förslag som regeringen lagt fram i proposition 2021/22:55 Utlandsspioneri dels till lag om ändring i tryckfrihetsförordningen, dels till lag om ändring i yttrandefrihetsgrundlagen (bet. 2021/22:KU16, rskr. 2021/22:222).

Propositionen

Proposition 2021/22:55 Utlandsspioneri:

3. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i brottsbalken.
4. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i rättegångsbalken.
5. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2007:979) om åtgärder för att förhindra vissa särskilt allvarliga brott.
6. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2012:278) om inhämtning av uppgifter om elektronisk kommunikation i de brottsbekämpande myndigheternas underrättelseverksamhet.

BILAGA 2

Vilande förslag

1 Förslag till lag om ändring i tryckfrihetsförordningen

Härigenom föreskrivs i fråga om tryckfrihetsförordningen¹

dels att 7 kap. 14–16 och 22 §§ ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas en ny paragraf, 7 kap. 14 a §, och närmast före 7 kap. 14 a § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

7 kap.

14 §

Som tryckfrihetsbrott anses spioneri som innebär att någon för att gå främmande makt *till handa* obehörigen befordrar, lämnar eller röjer uppgift rörande försvarsverk, vapen, förråd, import, export, tillverkningsätt, underhandlingar, beslut, eller något förhållande i övrigt, vars uppenbarande för främmande makt kan medföra men för Sveriges säkerhet. *Detta gäller vare sig uppgiften är riktig eller inte.*

För försök, förberedelse eller stämpling till sådant spioneri döms det till ansvar.

Som tryckfrihetsbrott anses spioneri som innebär att någon för att gå *en* främmande makt *eller motsvarande tillhanda* obehörigen befordrar, lämnar eller röjer *en* uppgift rörande försvarsverk, vapen, förråd, import, export, tillverkningsätt, underhandlingar, beslut, eller något förhållande i övrigt, vars uppenbarande för *en* främmande makt *eller motsvarande* kan medföra men för Sveriges säkerhet.

Utlandsspioneri

14 a §

Som tryckfrihetsbrott anses utlandsspioneri som innebär att någon, i annat fall än som avses i 14 §, för att gå en främmande makt eller motsvarande tillhanda, obehörigen befordrar, lämnar eller röjer en hemlig uppgift som förekommer inom ramen för ett samarbete med en annan stat eller en mellanfolklig organisation eller i en mellanfolklig organisation i

¹ Tryckfrihetsförordningen omtryckt 2018:1801.

vilken Sverige är medlem, och vars uppenbarande för en främmande makt eller motsvarande är ägnat att medföra allvarligt men för Sveriges förhållande till någon annan stat eller en mellanfolklig organisation.

En gärning ska inte utgöra brott, om den med hänsyn till syftet och övriga omständigheter är försvarlig.

För försök, förberedelse eller stämpling till sådant utlands-spioneri döms det till ansvar.

15 §

Som tryckfrihetsbrott anses obehörig befattning med hemlig uppgift som innebär att någon, utan syfte att gå främmande makt till handa, obehörigen befordrar, lämnar eller röjer uppgift rörande något förhållande av hemlig natur, vars uppenbarande för främmande makt kan medföra men för Sveriges säkerhet. Detta gäller vare sig uppgiften är riktig eller inte.

Som tryckfrihetsbrott anses obehörig befattning med hemlig uppgift som innebär att någon, utan syfte att gå en främmande makt eller motsvarande tillhanda, obehörigen befordrar, lämnar eller röjer en uppgift

1. som avses i 14 §, om uppgiften rör något förhållande av hemlig natur, eller

2. som avses i 14 a §.

En gärning enligt första stycket 2 ska inte utgöra brott, om den med hänsyn till syftet och övriga omständigheter är försvarlig.

För försök eller förberedelse till sådan obehörig befattning med hemlig uppgift döms det till ansvar.

Detsamma gäller stämpling till sådant brott, om detta är att anse som grovt. Vid denna bedömning ska det särskilt beaktas, om gärningen innefattade tillhandagående av främmande makt eller var av synnerligen farlig beskaffenhet med hänsyn till pågående krig eller rörde något förhållande av stor betydelse eller om den brottslige röjde vad som på grund av allmän eller enskild tjänst hade betrotts honom eller henne.

Det döms också till ansvar för stämpling till sådant brott, om detta är att anse som grovt. Vid denna bedömning ska det särskilt beaktas, om gärningen innefattade tillhandagående av en främmande makt eller motsvarande eller var av synnerligen farlig beskaffenhet med hänsyn till pågående krig eller rörde något förhållande av stor betydelse eller om den som har begått gärningen röjde vad som på grund av allmän eller enskild tjänst hade betrotts honom eller henne.

16 §

Som tryckfrihetsbrott anses vårdslöshet med hemlig uppgift som innebär att någon av grov oakt-

Som tryckfrihetsbrott anses vårdslöshet med hemlig uppgift som innebär att någon av grov oakt-

samhet *begår en gärning som avses i 15 §.*

samhet *obehörigen befordrar, lämnar eller röjer en uppgift*

1. som avses i 14 §, om uppgiften rör något förhållande av hemlig natur, eller

2. som avses i 14 a §.

En gärning enligt första stycket 2 ska inte utgöra brott, om den med hänsyn till syftet och övriga omständigheter är försvarlig.

22 §

Om någon enligt 1 kap. 7 § första stycket meddelar en uppgift i syfte att den ska göras offentlig i en tryckt skrift och därigenom gör sig skyldig till något av följande brott, gäller vad som föreskrivs i lag om ansvar för det brottet:

1. uppror, högförräderi, spioneri, grovt spioneri, grov obehörig befattning med hemlig uppgift, landsförräderi, landssvek eller försök, förberedelse eller stämpling till ett sådant brott,

1. uppror, högförräderi, spioneri, grovt spioneri, *utlandsspioneri, grovt utlandsspioneri*, grov obehörig befattning med hemlig uppgift, landsförräderi, landssvek eller försök, förberedelse eller stämpling till ett sådant brott,

2. oriktigt utlämnande av en allmän handling som inte är tillgänglig för var och en eller tillhandahållande av en sådan handling i strid med en myndighets förbehåll vid dess utlämnande, när gärningen är uppsåtlig, eller

3. uppsåtligt åsidosättande av tystnadsplikt i de fall som anges i en särskild lag.

Första stycket gäller också om brottet begås av någon som, utan att vara ansvarig enligt 8 kap., medverkar som författare eller annan upphovsman eller som utgivare till en framställning som är avsedd att införas i en tryckt skrift.

I fråga om föreskrifter som avses i första stycket 3 tillämpas 2 kap. 22 § första stycket regeringsformen.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2023.

2 Förslag till lag om ändring i yttrandefrihetsgrundlagen

Härigenom föreskrivs att 5 kap. 4 § yttrandefrihetsgrundlagen¹ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 kap.

4 §

Om någon enligt 1 kap. 10 § meddelar en uppgift i syfte att göra den offentlig i ett program eller en teknisk upptagning och därigenom gör sig skyldig till något av följande brott, gäller vad som föreskrivs i lag om ansvar för det brottet:

1. uppror, högförräderi, spioneri, grovt spioneri, grov obehörig befattning med hemlig uppgift, landsförräderi, landssvek eller försök, förberedelse eller stämpling till ett sådant brott,

1. uppror, högförräderi, spioneri, grovt spioneri, *utlandsspioneri*, *grovt utlandsspioneri*, grov obehörig befattning med hemlig uppgift, landsförräderi, landssvek eller försök, förberedelse eller stämpling till ett sådant brott,

2. oriktigt utlämnande av en allmän handling som inte är tillgänglig för var och en eller tillhandahållande av en sådan handling i strid med en myndighets förbehåll vid dess utlämnande, när gärningen är uppsåtlig, och

3. uppsåtligt åsidosättande av tystnadsplikt i de fall som anges i en särskild lag.

Första stycket gäller också om brottet begås av någon som, utan att vara ansvarig enligt 6 kap., medverkar som författare eller annan upphovsman till en framställning som är avsedd att offentliggöras i ett program eller en teknisk upptagning eller medverkar genom att framträda i programmet.

I fråga om föreskrifter som avses i första stycket 3 tillämpas 2 kap. 22 § första stycket regeringsformen.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2023.

¹ Yttrandefrihetsgrundlagen omtryckt 2018:1802.

BILAGA 3

Regeringens lagförslag

3 Förslag till lag om ändring i brottsbalken

Härigenom föreskrivs i fråga om brottsbalken

dels att 19 kap. 5, 7–10 b och 13–15 §§ ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas tre nya paragrafer, 19 kap. 6 a, 6 b och 9 a §§, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

19 kap.5 §¹

Den som, för att gå främmande makt tillhanda, obehörigen anskaffar, befordrar, lämnar eller röjer uppgift om försvarsverk, vapen, förråd, import, export, tillverkningssätt, underhandlingar, beslut eller något förhållande i övrigt vars uppenbarande för främmande makt kan medföra men för Sveriges säkerhet döms, *vare sig uppgiften är riktig eller inte*, för spioneri till fängelse i högst sex år.

Detsamma ska gälla, om någon i samma syfte obehörigen framställer eller tar befattning med skrift, teckning eller annat föremål som innefattar sådan uppgift.

Den som, för att gå *en* främmande makt *eller motsvarande* tillhanda, obehörigen anskaffar, befordrar, lämnar eller röjer *en* uppgift om försvarsverk, vapen, förråd, import, export, tillverkningssätt, underhandlingar, beslut eller något förhållande i övrigt vars uppenbarande för *en* främmande makt *eller motsvarande* kan medföra men för Sveriges säkerhet döms för spioneri till fängelse i högst sex år.

Detsamma ska gälla, om någon i samma syfte obehörigen framställer eller tar befattning med *en* skrift, *en* teckning eller *något* annat föremål som innefattar *en* sådan uppgift.

6 a §

Den som, i annat fall än som avses i 5 §, för att gå en främmande makt eller motsvarande tillhanda, obehörigen anskaffar, befordrar, lämnar eller röjer en hemlig uppgift som förekommer inom ramen för ett samarbete med en annan stat eller en mellanfolklig organisation eller i en mellanfolklig organisation i vilken Sverige är medlem, och vars uppenbarande för en främmande makt eller motsvarande är ägnat att medföra allvarligt men för Sveriges förhållande till någon annan stat eller en mellanfolklig organisation, döms för utlandsspioneri till fängelse i högst fyra år.

¹ Senaste lydelse 2014:383.

Detsamma ska gälla, om någon i samma syfte obehörigen framställer eller tar befattning med en skrift, en teckning eller något annat föremål som innefattar en sådan uppgift.

En gärning ska inte utgöra brott, om den med hänsyn till syftet och övriga omständigheter är försvarlig.

6 b §

Om ett brott som avses i 6 a § är grovt, döms för grovt utlandsspioneri till fängelse i lägst två och högst åtta år.

Vid bedömningen av om brottet är grovt ska det särskilt beaktas om gärningen var av synnerligen farlig beskaffenhet med hänsyn till pågående krig eller rörde något förhållande av stor betydelse eller om den som har begått gärningen röjde vad som på grund av allmän eller enskild tjänst betrots honom eller henne.

7 §²

Den som, utan syfte att gå främmande makt tillhanda, begår gärning som avses i 5 § döms, om uppgiften rör något förhållande av hemlig natur, för obehörig befattning med hemlig uppgift till böter eller fängelse i högst två år.

Den som, utan syfte att gå en främmande makt eller motsvarande tillhanda, begår en gärning som avses i 5 § döms, om uppgiften rör något förhållande av hemlig natur, för obehörig befattning med hemlig uppgift till böter eller fängelse i högst två år.

För obehörig befattning med hemlig uppgift döms också den som, utan syfte att gå en främmande makt eller motsvarande tillhanda, begår en gärning som avses i 6 a §.

En gärning enligt andra stycket ska inte utgöra brott, om den med hänsyn till syftet och övriga omständigheter är försvarlig.

² Senaste lydelse 2014:383.

8 §³

Är brott som i 7 § sägs att anse som grovt, skall för grov obehörig befattning med hemlig uppgift dömas till fängelse i högst fyra år.

Vid *bedömning* huruvida brottet är grovt skall särskilt beaktas, om gärningen innefattade tillhandagående av främmande makt eller var av synnerligen farlig beskaffenhet med hänsyn till pågående krig eller rörde förhållande av stor betydelse eller om den *brottslige* röjde vad som på grund av allmän eller enskild tjänst betrots honom.

Om ett brott som avses i 7 § är grovt, döms för grov obehörig befattning med hemlig uppgift till fängelse i högst fyra år.

Vid *bedömningen* av om brottet är grovt ska det särskilt beaktas om gärningen innefattade tillhandagående av en främmande makt eller motsvarande eller var av synnerligen farlig beskaffenhet med hänsyn till pågående krig eller rörde något förhållande av stor betydelse eller om den som har begått gärningen röjde vad som på grund av allmän eller enskild tjänst betrots honom eller henne.

9 §⁴

Den som av grov oaktsamhet befordrar, lämnar eller röjer sådan uppgift som avses i 7 § döms för vårdslöshet med hemlig uppgift till böter eller fängelse i högst ett år eller, om Sverige var i krig, till böter eller fängelse i högst två år.

Den som av grov oaktsamhet begår en gärning som avses i 7 § döms, om gärningen består i att personen obehörigen befordrar, lämnar eller röjer en uppgift, för vårdslöshet med hemlig uppgift till böter eller fängelse i högst ett år eller, om Sverige var i krig, till böter eller fängelse i högst två år.

En gärning ska inte utgöra brott, om den är sådan som avses i 7 § andra stycket och den med hänsyn till syftet och övriga omständigheter är försvarlig.

9 a §

Den som för Sveriges räkning deltar i ett samarbete med en annan stat eller en mellanfolklig organisation eller tjänstgör i en mellanfolklig organisation i vilken Sverige är medlem och, i annat fall än som avses i 5, 6 a, 7 eller 9 §, obehörigen röjer en hemlig uppgift som förekommer inom ramen för samarbetet eller i organisationen och vars uppenbarande för en främmande makt eller motsvarande

³ Senaste lydelse 1976:509.

⁴ Senaste lydelse 2014:383.

är ägnat att störa Sveriges förhållande till någon annan stat eller en mellanfolklig organisation, döms för röjande av hemlig uppgift i internationellt samarbete till böter eller fängelse i högst ett år.

Den som av grov oaktsamhet begår en gärning som avses i första stycket döms till böter.

En gärning ska inte utgöra brott, om den med hänsyn till syftet och övriga omständigheter är försvarlig.

10 §⁵

Den som, för att gå främmande makt tillhanda, hemligen eller med användande av svikliga medel antingen bedriver verksamhet vars syfte är anskaffande av uppgifter om förhållanden vars uppenbarande för främmande makt kan medföra men för Sveriges säkerhet eller medverkar till sådan verksamhet mer än tillfälligt, döms för olovlig underrättelseverksamhet mot Sverige till fängelse i högst två år.

Är brottet grovt döms till fängelse i lägst sex månader och högst fyra år.

Den som, för att gå en främmande makt eller motsvarande tillhanda, hemligen eller med användande av svikliga medel antingen bedriver verksamhet vars syfte är anskaffande av uppgifter om förhållanden vars uppenbarande för en främmande makt eller motsvarande kan medföra men för Sveriges säkerhet eller medverkar till sådan verksamhet mer än tillfälligt, döms för olovlig underrättelseverksamhet mot Sverige till fängelse i högst två år.

Om brottet är grovt döms till fängelse i lägst sex månader och högst fyra år.

10 a §⁶

Den som, för att gå främmande makt tillhanda, här i landet antingen bedriver verksamhet vars syfte är anskaffande av uppgifter om förhållanden vars uppenbarande för den främmande makten kan medföra men för annan främmande makts säkerhet eller medverkar till sådan verksamhet mer än tillfälligt, döms för olovlig underrättelseverksamhet mot främmande makt till böter eller fängelse i högst ett år.

Den som, för att gå en främmande makt eller motsvarande tillhanda, här i landet antingen bedriver verksamhet vars syfte är anskaffande av uppgifter om förhållanden vars uppenbarande för den främmande makten eller motsvarande kan medföra men för annan främmande makts säkerhet eller medverkar till sådan verksamhet mer än tillfälligt, döms för olovlig underrättelseverksamhet

⁵ Senaste lydelse 2014:383.

⁶ Senaste lydelse 2014:383.

Är brottet grovt döms till fängelse i lägst sex månader och högst fyra år.

mot främmande makt till böter eller fängelse i högst ett år.

Om brottet är grovt döms till fängelse i lägst sex månader och högst fyra år.

10 b §⁷

Den som, med uppsåt att gå främmande makt tillhanda, här i landet hemligen eller med användande av svikliga eller otillbörliga medel antingen bedriver verksamhet vars syfte är anskaffande av uppgifter om någon annans personliga förhållanden eller medverkar till sådan verksamhet mer än tillfälligt, döms för olovlig underrättelseverksamhet mot person till fängelse i högst ett år.

Den som, med uppsåt att gå en främmande makt eller motsvarande tillhanda, här i landet hemligen eller med användande av svikliga eller otillbörliga medel antingen bedriver verksamhet vars syfte är anskaffande av uppgifter om någon annans personliga förhållanden eller medverkar till sådan verksamhet mer än tillfälligt, döms för olovlig underrättelseverksamhet mot person till fängelse i högst ett år.

Är brottet grovt döms till fängelse i lägst sex månader och högst fyra år.

Om brottet är grovt döms till fängelse i lägst sex månader och högst fyra år.

13 §⁸

Den som av främmande makt eller från utlandet av någon som handlar för att gå främmande makt tillhanda tar emot pengar eller annan egendom för att genom utgivande eller spridande av skrifter eller på annat sätt påverka den allmänna meningen i en fråga som gäller någon av grunderna för rikets statsskick eller i någon angelägenhet som har betydelse för rikets säkerhet och som det ankommer på riksdagen eller regeringen att besluta om, döms för tagande av utländskt understöd till fängelse i högst två år.

Den som av en främmande makt eller motsvarande eller från utlandet av någon som handlar för att gå en främmande makt eller motsvarande tillhanda tar emot pengar eller annan egendom för att genom utgivande eller spridande av skrifter eller på annat sätt påverka den allmänna meningen i en fråga som gäller någon av grunderna för Sveriges statsskick eller i någon angelägenhet som har betydelse för Sveriges säkerhet och som det ankommer på riksdagen eller regeringen att besluta om, döms för tagande av utländskt understöd till fängelse i högst två år.

⁷ Senaste lydelse 2014:383.

⁸ Senaste lydelse 1981:1165.

14 §⁹

För försök, förberedelse eller stämpling till högförräderi, trolöshet vid förhandling med främmande makt, spioneri, grovt spioneri, grov obehörig befattning med hemlig uppgift, olovlig underrättelseverksamhet mot främmande makt eller olovlig underrättelseverksamhet mot person döms det till ansvar enligt 23 kap. Detsamma gäller för försök eller förberedelse till obehörig befattning med hemlig uppgift. Som stämpling till högförräderi ska även anses att träda i förbindelse med främmande makt för att förbereda, möjliggöra eller underlätta att sådant brott kan begås.

Den som underlåter att avslöja eller förhindra högförräderi, trolöshet vid förhandling med främmande makt, spioneri, grovt spioneri eller grov obehörig befattning med hemlig uppgift döms till ansvar enligt 23 kap. Detsamma gäller även om han eller hon inte insett men borde ha insett att brottet var förestående eller pågick.

För försök, förberedelse eller stämpling till högförräderi, trolöshet vid förhandling med främmande makt, spioneri, grovt spioneri, *utlandsspioneri*, *grovt utlandsspioneri*, grov obehörig befattning med hemlig uppgift, olovlig underrättelseverksamhet mot främmande makt eller olovlig underrättelseverksamhet mot person döms det till ansvar enligt 23 kap. Detsamma gäller för försök eller förberedelse till obehörig befattning med hemlig uppgift. Som stämpling till högförräderi ska även anses att träda i förbindelse med främmande makt för att förbereda, möjliggöra eller underlätta att sådant brott kan begås.

Den som underlåter att avslöja eller förhindra högförräderi, trolöshet vid förhandling med främmande makt, spioneri, grovt spioneri, *utlandsspioneri*, *grovt utlandsspioneri* eller grov obehörig befattning med hemlig uppgift döms till ansvar enligt 23 kap. Detsamma gäller även om han eller hon inte insett men borde ha insett att brottet var förestående eller pågick.

15 §¹⁰

Om någon, som med hänsyn till vad *honom är veterligt*, på grund av meddelad varning eller *eljest bort inse* att högförräderi, trolöshet vid förhandling med främmande makt, spioneri, grovt spioneri eller grov obehörig befattning med hemlig uppgift *är å färde*, medverkar till gärningen, *döms* till ansvar såsom för medhjälp *därtill; dock må ej dömas till svårare straff än fängelse i två år*.

Om någon, som med hänsyn till vad *som är känt för honom eller henne*, på grund av *en* meddelad varning eller *av annan anledning borde ha insett* att högförräderi, trolöshet vid förhandling med främmande makt, spioneri, grovt spioneri, *utlandsspioneri*, *grovt utlandsspioneri* eller grov obehörig befattning med hemlig uppgift *var förestående eller pågick*, medverkar till gärningen, *döms* till ansvar såsom för medhjälp *till den. Högre*

⁹ Senaste lydelse 2016:508.

¹⁰ Senaste lydelse 1976:509.

straff än fängelse i två år *får dock
inte dömas ut.*

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2023.

4 Förslag till lag om ändring i rättegångsbalken

Härigenom föreskrivs att 27 kap. 2, 20 d och 33 §§ rättegångsbalken ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

27 kap.

2 §¹

En skriftlig handling får inte tas i beslag om

1. den kan antas innehålla uppgifter som en befattningshavare eller någon annan som avses i 36 kap. 5 § inte får höras som vittne om, och

2. handlingen innehas av honom eller henne eller av den som tystnadsplikten gäller till förmån för.

Ett skriftligt meddelande mellan den misstänkte och en närstående som avses i 36 kap. 3 §, eller mellan sådana närstående inbördes, får tas i beslag hos den misstänkte eller en närstående endast vid en förundersökning om

1. ett brott för vilket det inte är föreskrivet lindrigare straff än fängelse i två år,

2. sabotage eller grovt sabotage enligt 13 kap. 4 eller 5 § brottsbalken,

3. mordbrand, grov mordbrand, allmänfarlig ödeläggelse, kapning, sjö- eller luftfartssabotage eller flygplatsabotage enligt 13 kap. 1, 2, 3, 5 a eller 5 b § brottsbalken, om brottet innefattar sabotage enligt 4 § samma kapitel,

4. uppror, väpnat hot mot laglig ordning eller brott mot medborgerlig frihet enligt 18 kap. 1, 3 eller 5 § brottsbalken,

5. högförräderi, krigsanstiftan, spioneri, grovt spioneri, obehörig befattning med hemlig uppgift, grov obehörig befattning med hemlig uppgift eller olovlig under rättelseverksamhet mot Sverige, mot främmande makt eller mot person enligt 19 kap. 1, 2, 5, 6, 7, 8, 10, 10 a eller 10 b § brottsbalken,

5. högförräderi, krigsanstiftan, spioneri, grovt spioneri, *utlandsspioneri*, *grovt utlandsspioneri*, obehörig befattning med hemlig uppgift, grov obehörig befattning med hemlig uppgift eller olovlig under rättelseverksamhet mot Sverige, mot främmande makt eller mot person enligt 19 kap. 1, 2, 5, 6, *6 a*, *6 b*, 7, 8, 10, 10 a eller 10 b § brottsbalken,

6. företagsspioneri enligt 26 § lagen (2018:558) om företags-hemligheter, om det finns anledning att anta att gärningen har begåtts på uppdrag av eller har understötts av en främmande makt eller av någon som har agerat för en främmande makts räkning,

7. terroristbrott enligt 2 § lagen (2003:148) om straff för terroristbrott, brott enligt 3 eller 3 a § lagen (2002:444) om straff för finansiering av särskilt allvarlig brottslighet i vissa fall eller brott enligt lagen (2010:299) om straff för offentlig uppmaning, rekrytering och utbildning avseende terroristbrott och annan särskilt allvarlig brottslighet, eller

8. försök, förberedelse eller stämpling till brott som avses i 2–7, om en sådan gärning är belagd med straff.

¹ Senaste lydelse 2018:559.

Ett beslut enligt andra stycket 2–8 får meddelas endast av rätten eller åklagaren.

Om åklagaren har beslutat om beslag enligt tredje stycket, ska han eller hon utan dröjsmål anmäla åtgärden hos rätten. I anmälan ska skälen för åtgärden anges. Rätten ska skyndsamt pröva ärendet. Om rätten finner att det inte finns skäl för åtgärden, ska den upphäva beslutet.

20 d §²

Med hemlig rumsavlyssning avses avlyssning eller upptagning som

1. görs i hemlighet och med ett tekniskt hjälpmedel som är avsett att återge ljud, och

2. avser tal i enrum, samtal mellan andra eller förhandlingar vid sammanträden eller andra sammankomster som allmänheten inte har tillträde till.

Hemlig rumsavlyssning får användas vid en förundersökning om

1. brott för vilket det inte är föreskrivet lindrigare straff än fängelse i fyra år,

2. spioneri enligt 19 kap. 5 § 2. spioneri, *utlandsspioneri eller grovt utlandsspioneri* enligt 19 kap. 5, 6 a eller 6 b § brottsbalken,

3. brott som avses i 26 § lagen (2018:558) om företagshemligheter, om det finns anledning att anta att gärningen har begåtts på uppdrag av eller har understötts av en främmande makt eller av någon som har agerat för en främmande makts räkning och det kan antas att brottet inte leder till endast böter,

4. annat brott om det med hänsyn till omständigheterna kan antas att brottets straffvärde överstiger fängelse i fyra år och det är fråga om

a) människohandel enligt 4 kap. 1 a § brottsbalken,

b) grov människoexploatering enligt 4 kap. 1 b § tredje stycket brottsbalken,

c) våldtäkt enligt 6 kap. 1 § första stycket brottsbalken,

d) grovt sexuellt övergrepp enligt 6 kap. 2 § andra stycket brottsbalken,

e) våldtäkt mot barn enligt 6 kap. 4 § första eller andra stycket brottsbalken,

f) grovt sexuellt övergrepp mot barn enligt 6 kap. 6 § andra stycket brottsbalken,

g) grovt utnyttjande av barn för sexuell posering enligt 6 kap. 8 § tredje stycket brottsbalken,

h) grovt koppleri enligt 6 kap. 12 § tredje stycket brottsbalken,

i) grov utpressning enligt 9 kap. 4 § andra stycket brottsbalken,

j) grovt barnpornografibrott enligt 16 kap. 10 a § sjätte stycket brottsbalken,

k) grovt övergrepp i rättssak enligt 17 kap. 10 § tredje stycket brottsbalken,

l) grovt narkotikabrott enligt 3 § narkotikastrafflagen (1968:64), eller

m) grov narkotikasmuggling enligt 6 § tredje stycket lagen (2000:1225) om straff för smuggling,

² Senaste lydelse 2020:174.

5. försök, förberedelse eller stämpling till brott som avses i 1–3, om en sådan gärning är belagd med straff,

6. försök, förberedelse eller stämpling till brott som avses i 4, om en sådan gärning är belagd med straff och det med hänsyn till omständigheterna kan antas att gärningens straffvärde överstiger fängelse i fyra år.

33 §³

Om det gäller sekretess enligt 15 kap. 1 eller 2 §, 18 kap. 1, 2 eller 3 § eller 35 kap. 1 eller 2 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) för uppgifter som avses i 32 §, ska en underrättelse enligt 31 § skjutas upp till dess att sekretess inte längre gäller.

Om det på grund av sekretess inte har kunnat lämnas någon underrättelse inom ett år från det att förundersökningen avslutades, behöver underrättelsen inte lämnas.

En underrättelse enligt 31 § ska inte lämnas, om förundersökningen angår

1. brott som avses i 13 kap. 1, 2, 3, 5 a eller 5 b § brottsbalken, om brottet innefattar sabotage enligt 4 § samma kapitel,

2. brott som avses i 13 kap. 4 eller 5 § brottsbalken,

3. brott som avses i 18 kap. 1, 3, 5 eller 6 § eller 19 kap. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 10 a, 10 b, 12 eller 13 § brottsbalken, 3. brott som avses i 18 kap. 1, 3, 5 eller 6 § eller 19 kap. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 6 a, 6 b, 7, 8, 9, 10, 10 a, 10 b, 12 eller 13 § brottsbalken,

4. brott som avses i 3 eller 4 kap. brottsbalken, om brottet är av det slag som anges i 18 kap. 2 § eller 19 kap. 11 § samma balk,

5. brott som avses i 26 § lagen (2018:558) om företagshemligheter, om det finns anledning att anta att gärningen har begåtts på uppdrag av eller har understötts av en främmande makt eller av någon som har agerat för en främmande makts räkning,

6. brott som avses i 2 § lagen (2003:148) om straff för terroristbrott, 3 eller 3 a § lagen (2002:444) om straff för finansiering av särskilt allvarlig brottslighet i vissa fall eller lagen (2010:299) om straff för offentlig uppmaning, rekrytering och utbildning avseende terroristbrott och annan särskilt allvarlig brottslighet, eller

7. försök, förberedelse eller stämpling till brott som anges i 1–6 eller underlåtenhet att avslöja sådant brott, om gärningen är belagd med straff.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2023.

³ Senaste lydelse 2018:559.

5 Förslag till lag om ändring i lagen (2007:979) om åtgärder för att förhindra vissa särskilt allvarliga brott

Härigenom föreskrivs att 1 § lagen (2007:979) om åtgärder för att förhindra vissa särskilt allvarliga brott ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §¹

Tillstånd till hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation enligt 27 kap. 18 § första stycket rättegångsbalken, hemlig övervakning av elektronisk kommunikation enligt 27 kap. 19 § första och andra styckena rättegångsbalken eller hemlig kameraövervakning enligt 27 kap. 20 a § första stycket rättegångsbalken får meddelas om det med hänsyn till omständigheterna finns en påtaglig risk för att en person kommer att utöva brottslig verksamhet som innefattar

1. sabotage eller grovt sabotage enligt 13 kap. 4 eller 5 § brottsbalken,
2. mordbrand, grov mordbrand, allmänfarlig ödeläggelse, kapning, sjö- eller luftfartssabotage eller flygplatsabotage enligt 13 kap. 1, 2, 3, 5 a eller 5 b § brottsbalken, om brottet innefattar sabotage enligt 4 § samma kapitel,
3. uppror, väpnat hot mot laglig ordning eller brott mot medborgerlig frihet enligt 18 kap. 1, 3 eller 5 § brottsbalken,
4. högförräderi, krigsanstiftan, spioneri, grovt spioneri, grov obehörig befattning med hemlig uppgift eller grov olovlig underrättelseverksamhet mot Sverige, mot främmande makt eller mot person enligt 19 kap. 1, 2, 5, 6 eller 8 § eller 10 § andra stycket, 10 a § andra stycket eller 10 b § andra stycket brottsbalken,
4. högförräderi, krigsanstiftan, spioneri, grovt spioneri, *utlandsspioneri, grovt utlandsspioneri,* grov obehörig befattning med hemlig uppgift eller grov olovlig underrättelseverksamhet mot Sverige, mot främmande makt eller mot person enligt 19 kap. 1, 2, 5, 6, *6 a, 6 b* eller 8 § eller 10 § andra stycket, 10 a § andra stycket eller 10 b § andra stycket brottsbalken,
5. företagsspioneri enligt 26 § lagen (2018:558) om företagshemligheter, om det finns anledning att anta att den brottsliga verksamheten kommer att utövas på uppdrag av eller understödjas av en främmande makt eller av någon som kommer att agera för en främmande makts räkning,
6. terroristbrott enligt 2 § lagen (2003:148) om straff för terroristbrott, grovt brott enligt 3 § andra stycket lagen (2002:444) om straff för finansiering av särskilt allvarlig brottslighet i vissa fall eller grovt brott enligt 6 § lagen (2010:299) om straff för offentlig uppmaning, rekrytering och utbildning avseende terroristbrott och annan särskilt allvarlig brottslighet, eller
7. mord, dråp, grov misshandel, synnerligen grov misshandel, människorov eller olaga frihetsberövande enligt 3 kap. 1, 2 eller 6 § eller

¹ Senaste lydelse 2018:560.

4 kap. 1 § eller 2 § första stycket brottsbalken i avsikt att påverka offentliga organ eller den som yrkesmässigt bedriver nyhetsförmedling eller annan journalistik att vidta eller avstå från att vidta en åtgärd eller att hämnas en åtgärd.

Tillstånd enligt första stycket får också meddelas om det finns en påtaglig risk för att det inom en organisation eller grupp kommer att utövas brottslig verksamhet som avses i första stycket och det kan befaras att en person som tillhör eller verkar för organisationen eller gruppen medvetet kommer att främja denna verksamhet.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2023.

6 Förslag till lag om ändring i lagen (2012:278) om inhämtning av uppgifter om elektronisk kommunikation i de brottsbekämpande myndigheternas underrättelseverksamhet

Härigenom föreskrivs att 2 § lagen (2012:278) om inhämtning av uppgifter om elektronisk kommunikation i de brottsbekämpande myndigheternas underrättelseverksamhet ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 §¹

Uppgifter får hämtas in om omständigheterna är sådana att åtgärden är av särskild vikt för att förebygga, förhindra eller upptäcka brottslig verksamhet som innefattar

1. brott för vilket det inte är föreskrivet lindrigare straff än fängelse i två år,

2. sabotage enligt 13 kap. 4 § brottsbalken,

3. kapning, sjö- eller luftfartssabotage eller flygplatssabotage enligt 13 kap. 5 a § första eller andra stycket eller 5 b § första stycket brottsbalken, om brottet innefattar sabotage enligt 4 § samma kapitel,

4. brott mot medborgerlig frihet enligt 18 kap. 5 § brottsbalken,

5. spioneri, grov obehörig befattningsmed hemlig uppgift eller grov olovlig underrättelseverksamhet mot Sverige, mot främmande makt eller mot person enligt 19 kap. 5 eller 8 §, 10 § andra stycket, 10 a § andra stycket eller 10 b § andra stycket brottsbalken,

5. spioneri, *utlandsspioneri*, grov obehörig befattningsmed hemlig uppgift eller grov olovlig underrättelseverksamhet mot Sverige, mot främmande makt eller mot person enligt 19 kap. 5, 6 a eller 8 §, 10 § andra stycket, 10 a § andra stycket eller 10 b § andra stycket brottsbalken,

6. företagsspioneri enligt 26 § lagen (2018:558) om företagshemligheter, om det finns anledning att anta att den brottsliga verksamheten utövas på uppdrag av eller understöds av en främmande makt eller av någon som agerar för en främmande makts räkning,

7. grovt brott enligt 3 § andra stycket lagen (2002:444) om straff för finansiering av särskilt allvarlig brottslighet i vissa fall eller grovt brott enligt 6 § lagen (2010:299) om straff för offentlig uppmaning, rekrytering och utbildning avseende terroristbrott och annan särskilt allvarlig brottslighet,

8. grov misshandel eller olaga frihetsberövande enligt 3 kap. 6 § eller 4 kap. 2 § första stycket brottsbalken i avsikt att påverka offentliga organ eller den som yrkesmässigt bedriver nyhetsförmedling eller annan journalistik att vidta eller avstå från att vidta en åtgärd eller att hämnas en åtgärd.

¹ Senaste lydelse 2019:499.

Uppgifter får bara hämtas in om skälen för åtgärden uppväger det intrång eller men i övrigt som åtgärden innebär för den som åtgärden riktar sig mot eller för något annat motstående intresse.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2023.

BILAGA 4

Utskottets lagförslag

1 Ändring i regeringens förslag till lag om ändring i rättegångsbalken

*Nuvarande lydelse**Utskottets förslag*18 §¹

Hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation innebär att meddelanden, som i ett elektroniskt kommunikationsnät överförs eller har överförts till eller från ett telefonnummer eller annan adress, i hemlighet avlyssnas eller tas upp genom ett tekniskt hjälpmedel för återgivning av innehållet i meddelandet.

Hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation får användas vid en förundersökning om

1. brott för vilket det inte är föreskrivet lindrigare straff än fängelse i två år,
2. sabotage eller grovt sabotage enligt 13 kap. 4 eller 5 § brottsbalken,
3. mordbrand, grov mordbrand, allmänfarlig ödeläggelse, kapning, sjö- eller luftfartssabotage eller flygplatssabotage enligt 13 kap. 1, 2, 3, 5 a eller 5 b § brottsbalken, om brottet innefattar sabotage enligt 4 § samma kapitel,
4. uppror, väpnat hot mot laglig ordning eller brott mot medborgerlig frihet enligt 18 kap. 1, 3 eller 5 § brottsbalken,
5. högförräderi, krigsanstiftan, spioneri, grovt spioneri, obehörig befattning med hemlig uppgift, grov obehörig befattning med hemlig uppgift eller olovlig underrättelseverksamhet mot Sverige, mot främmande makt eller mot person enligt 19 kap. 1, 2, 5, 6, 7, 8, 10, 10 a eller 10 b § brottsbalken,
5. högförräderi, krigsanstiftan, spioneri, grovt spioneri, *utlands-spioneri, grovt utlandsspioneri*, obehörig befattning med hemlig uppgift, grov obehörig befattning med hemlig uppgift eller olovlig underrättelseverksamhet mot Sverige, mot främmande makt eller mot person enligt 19 kap. 1, 2, 5, 6, *6 a, 6 b*, 7, 8, 10, 10 a eller 10 b § brottsbalken,
6. företagsspioneri enligt 26 § lagen (2018:558) om företagshemligheter, om det finns anledning att anta att gärningen har begåtts på uppdrag av eller har understötts av en främmande makt eller av någon som har agerat för en främmande makts räkning,
7. terroristbrott, samröre med en terroristorganisation, finansiering av terrorism eller särskilt allvarlig brottslighet, offentlig uppmaning till terrorism eller särskilt allvarlig brottslighet, rekrytering till terrorism eller särskilt

¹ Senaste lydelse 2022:668.

allvarlig brottslighet, utbildning för terrorism eller särskilt allvarlig brottslighet eller resa för terrorism eller särskilt allvarlig brottslighet enligt 4, 5, 6, 7, 8, 9 eller 10 § terroristbrottslagen (2022:666),

8. försök, förberedelse eller stämpling till brott som avses i 1–7, om en sådan gärning är belagd med straff, eller

9. annat brott om det med hänsyn till omständigheterna kan antas att brottets straffvärde överstiger fängelse i två år.

Ett tillstånd till hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation ger också rätt att vidta åtgärder som anges i 19 §.

20 d §²

Med hemlig rumsavlyssning avses avlyssning eller upptagning som

1. görs i hemlighet och med ett tekniskt hjälpmedel som är avsett att återge ljud, och

2. avser tal i enrum, samtal mellan andra eller förhandlingar vid sammanträden eller andra sammankomster som allmänheten inte har tillträde till.

Hemlig rumsavlyssning får användas vid en förundersökning om

1. brott för vilket det inte är föreskrivet lindrigare straff än fängelse i fyra år,

2. spioneri enligt 19 kap. 5 §   2. spioneri, *utlandsspioneri eller grovt utlandsspioneri* enligt 19 kap. 5, 6 a eller 6 b § brottsbalken,

3. brott som avses i 26 § lagen (2018:558) om företagshemligheter, om det finns anledning att anta att gärningen har begåtts på uppdrag av eller har understötts av en främmande makt eller av någon som har agerat för en främmande makts räkning och det kan antas att brottet inte leder till endast böter,

4. annat brott om det med hänsyn till omständigheterna kan antas att brottets straffvärde överstiger fängelse i fyra år och det är fråga om

a) människohandel enligt 4 kap. 1 a § brottsbalken,

b) grov människoexploatering enligt 4 kap. 1 b § tredje stycket brottsbalken,

c) våldtäkt enligt 6 kap. 1 § första stycket brottsbalken,

d) grovt sexuellt övergrepp enligt 6 kap. 2 § tredje stycket brottsbalken,

e) våldtäkt mot barn enligt 6 kap. 4 § första eller andra stycket brottsbalken,

f) grovt sexuellt övergrepp mot barn enligt 6 kap. 6 § tredje stycket brottsbalken,

g) grovt utnyttjande av barn för sexuell posering enligt 6 kap. 8 § tredje stycket brottsbalken,

h) grovt koppleri enligt 6 kap. 12 § tredje stycket brottsbalken,

i) grov utpressning enligt 9 kap. 4 § andra stycket brottsbalken,

j) grovt barnpornografibrott enligt 16 kap. 10 a § sjätte stycket brottsbalken,

² Senaste lydelse 2022:1044.

k) grovt övergrepp i rättsak enligt 17 kap. 10 § tredje stycket brottsbalken,
 l) grovt narkotikabrott enligt 3 § narkotikastrafflagen (1968:64), eller
 m) grov narkotikasmuggling enligt 6 § tredje stycket lagen (2000:1225) om straff för smuggling,

5. försök, förberedelse eller stämpling till brott som avses i 1–3, om en sådan gärning är belagd med straff,

6. försök, förberedelse eller stämpling till brott som avses i 4, om en sådan gärning är belagd med straff och det med hänsyn till omständigheterna kan antas att gärningens straffvärde överstiger fängelse i fyra år.

33 §³

Om det gäller sekretess enligt 15 kap. 1 eller 2 §, 18 kap. 1, 2 eller 3 § eller 35 kap. 1 eller 2 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) för uppgifter som avses i 32 §, ska en underrättelse enligt 31 § skjutas upp till dess att sekretess inte längre gäller.

Om det på grund av sekretess inte har kunnat lämnas någon underrättelse inom ett år från det att förundersökningen avslutades, behöver underrättelsen inte lämnas.

En underrättelse enligt 31 § ska inte lämnas, om förundersökningen angår

1. brott som avses i 13 kap. 1, 2, 3, 5 a eller 5 b § brottsbalken, om brottet innefattar sabotage enligt 4 § samma kapitel,

2. brott som avses i 13 kap. 4 eller 5 § brottsbalken,

3. brott som avses i 18 kap. 1, 3, 5 eller 6 § eller 19 kap. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 10 a, 10 b, 12 eller 13 § brottsbalken, eller 6 § eller 19 kap. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 10 a, 10 b, 12 eller 13 § brottsbalken,

4. brott som avses i 3 eller 4 kap. brottsbalken, om brottet är av det slag som anges i 18 kap. 2 § eller 19 kap. 11 § samma balk,

5. brott som avses i 26 § lagen (2018:558) om företagshemligheter, om det finns anledning att anta att gärningen har begåtts på uppdrag av eller har understötts av en främmande makt eller av någon som har agerat för en främmande makts räkning,

6. brott som avses i 4, 5, 6, 7, 8, 9 eller 10 § terroristbrottslagen (2022:666), eller

7. försök, förberedelse eller stämpling till brott som anges i 1–6 eller underlåtenhet att avslöja sådant brott, om gärningen är belagd med straff.

³ Senaste lydelse 2022:668.

2 Ändring i regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2007:979) om åtgärder för att förhindra vissa särskilt allvarliga brott

Nuvarande lydelse

Utskottets förslag

1 §⁴

Tillstånd till hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation enligt 27 kap. 18 § första stycket rättegångsbalken, hemlig övervakning av elektronisk kommunikation enligt 27 kap. 19 § första och andra styckena rättegångsbalken eller hemlig kameraövervakning enligt 27 kap. 20 a § första stycket rättegångsbalken får meddelas om det med hänsyn till omständigheterna finns en påtaglig risk för att en person kommer att utöva brottslig verksamhet som innefattar

1. sabotage eller grovt sabotage enligt 13 kap. 4 eller 5 § brottsbalken,
2. mordbrand, grov mordbrand, allmänfarlig ödeläggelse, kapning, sjö- eller luftfartssabotage eller flygplatssabotage enligt 13 kap. 1, 2, 3, 5 a eller 5 b § brottsbalken, om brottet innefattar sabotage enligt 4 § samma kapitel,
3. uppror, väpnat hot mot laglig ordning eller brott mot medborgerlig frihet enligt 18 kap. 1, 3 eller 5 § brottsbalken,
4. högförräderi, krigsanstiftan, spioneri, grovt spioneri, grov obehörig befattning med hemlig uppgift eller grov olovlig under rättelseverksamhet mot Sverige, mot främmande makt eller mot person enligt 19 kap. 1, 2, 5, 6 eller 8 § eller 10 § andra stycket, 10 a § andra stycket eller 10 b § andra stycket brottsbalken,
4. högförräderi, krigsanstiftan, spioneri, grovt spioneri, *utlandsspioneri*, grovt *utlandsspioneri*, grov obehörig befattning med hemlig uppgift eller grov olovlig under rättelseverksamhet mot Sverige, mot främmande makt eller mot person enligt 19 kap. 1, 2, 5, 6, *6 a*, *6 b* eller 8 § eller 10 § andra stycket, 10 a § andra stycket eller 10 b § andra stycket brottsbalken,
5. företagsspioneri enligt 26 § lagen (2018:558) om företagshemligheter, om det finns anledning att anta att den brottsliga verksamheten kommer att utövas på uppdrag av eller understödjas av en främmande makt eller av någon som kommer att agera för en främmande makts räkning,
6. terroristbrott, samröre med en terroristorganisation, grovt brott, finansiering av terrorism eller särskilt allvarlig brottslighet, grovt brott, offentlig uppmaning till terrorism eller särskilt allvarlig brottslighet, grovt brott, rekrytering till terrorism eller särskilt allvarlig brottslighet, grovt brott, eller utbildning för terrorism eller särskilt allvarlig brottslighet, grovt brott, enligt 4 §, 5 § tredje stycket, 6 § tredje stycket, 7 § tredje stycket, 8 § tredje stycket eller 9 § tredje stycket terroristbrottslagen (2022:666), eller

⁴ Senaste lydelse 2022:677.

7. mord, dråp, grov misshandel, synnerligen grov misshandel, människorov eller olaga frihetsberövande enligt 3 kap. 1, 2 eller 6 § eller 4 kap. 1 § eller 2 § första stycket brottsbalken i avsikt att påverka offentliga organ eller den som yrkesmässigt bedriver nyhetsförmedling eller annan journalistik att vidta eller avstå från att vidta en åtgärd eller att hämnas en åtgärd.

Tillstånd enligt första stycket får också meddelas om det finns en påtaglig risk för att det inom en organisation eller grupp kommer att utövas brottslig verksamhet som avses i första stycket och det kan befaras att en person som tillhör eller verkar för organisationen eller gruppen medvetet kommer att främja denna verksamhet.

3 Ändring i regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2012:278) om inhämtning av uppgifter om elektronisk kommunikation i de brottsbekämpande myndigheternas underrättelseverksamhet

Nuvarande lydelse

Utskottets förslag

2 §⁵

Uppgifter får hämtas in om omständigheterna är sådana att åtgärden är av särskild vikt för att förebygga, förhindra eller upptäcka brottslig verksamhet som innefattar

1. brott för vilket det inte är föreskrivet lindrigare straff än fängelse i två år,
2. sabotage enligt 13 kap. 4 § brottsbalken,
3. kapning, sjö- eller luftfartssabotage eller flygplatsabotage enligt 13 kap. 5 a § första eller andra stycket eller 5 b § första stycket brottsbalken, om brottet innefattar sabotage enligt 4 § samma kapitel,

4. brott mot medborgerlig frihet enligt 18 kap. 5 § brottsbalken,
5. spioneri, grov obehörig befattningsmed hemlig uppgift eller grov olovlig underrättelseverksamhet mot Sverige, mot främmande makt eller mot person enligt 19 kap. 5 eller 8 §, 10 § andra stycket, 10 a § andra stycket eller 10 b § andra stycket brottsbalken,
5. spioneri, *utlandsspioneri*, grov obehörig befattningsmed hemlig uppgift eller grov olovlig underrättelseverksamhet mot Sverige, mot främmande makt eller mot person enligt 19 kap. 5, 6 a eller 8 §, 10 § andra stycket, 10 a § andra stycket eller 10 b § andra stycket brottsbalken,

6. företagsspioneri enligt 26 § lagen (2018:558) om företagshemligheter, om det finns anledning att anta att den brottsliga verksamheten utövas på uppdrag av eller understöds av en främmande makt eller av någon som agerar för en främmande makts räkning,

7. samröre med en terroristorganisation, grovt brott, finansiering av terrorism eller särskilt allvarlig brottslighet, grovt brott, offentlig uppmaning till terrorism eller särskilt allvarlig brottslighet, grovt brott, rekrytering till terrorism eller särskilt allvarlig brottslighet, grovt brott, eller utbildning för terrorism eller särskilt allvarlig brottslighet, grovt brott, enligt 5 § tredje stycket, 6 § tredje stycket, 7 § tredje stycket, 8 § tredje stycket eller 9 § tredje stycket terroristbrottslagen (2022:666),

8. grov misshandel eller olaga frihetsberövande enligt 3 kap. 6 § eller 4 kap. 2 § första stycket brottsbalken i avsikt att påverka offentliga organ eller den som yrkesmässigt bedriver nyhetsförmedling eller annan journalistik att vidta eller avstå från att vidta en åtgärd eller att hämnas en åtgärd.

⁵ Senaste lydelse 2022:685.

Uppgifter får bara hämtas in om skälen för åtgärden uppväger det intrång eller men i övrigt som åtgärden innebär för den som åtgärden riktar sig mot eller för något annat motstående intresse.

BILAGA 5

Justitieutskottets yttrande 2021/22:JuU3y

Utlandsspioneri

Till konstitutionsutskottet

Konstitutionsutskottet har beslutat att ge justitieutskottet tillfälle att yttra sig över proposition 2021/22:55 Utlandsspioneri och de motioner som väckts med anledning av propositionen i de delar dessa berör justitieutskottets beredningsområde.

Justitieutskottet har beslutat att yttra sig över propositionen i de delar som rör justitieutskottets beredningsområde och över kommittémotionerna 2021/22:4287 (V) och 2021/22:4305 (L) yrkandena 1 och 2.

Utifrån de utgångspunkter som justitieutskottet har att beakta anser justitieutskottet att konstitutionsutskottet bör tillstyrka regeringens lagförslag och avstyrka motionsyrkandena.

I yttrandet finns två avvikande meningar (V, L).

Utskottets överväganden

Propositionen

Sverige deltar i en mängd olika internationella samarbeten med andra stater och mellanfolkliga organisationer. Exempel på internationella samarbeten är olika freds- och säkerhetsfrämjande insatser som Sverige deltar i inom ramen för t.ex. FN, EU, Nato och OSSE. Inom ramen för sådana internationella samarbeten förekommer inte sällan känsliga uppgifter som behandlas som hemliga i verksamheten. Internationella freds- och säkerhetsfrämjande samarbeten bygger i hög grad på förtroende och på att känsliga uppgifter kan skyddas av de samverkande länderna.

Det finns i dag ett visst straffrättsligt skydd för uppgifter som förekommer i internationella samarbeten som Sverige deltar i. Om känsliga uppgifter som har betydelse för sådana samarbeten röjs kan gärningen i vissa fall omfattas av någon av straffbestämmelserna i 19 kap. brottsbalken om brott mot Sveriges säkerhet, främst bestämmelsen om spioneri i 19 kap. 5 § brottsbalken. För att den bestämmelsen ska vara tillämplig krävs dock att den obehöriga hanteringen kan medföra men för Sveriges säkerhet. Detta krav torde sällan vara uppfyllt när det gäller uppgifter som hanteras inom ramen för internationella samarbeten, där de primära konsekvenserna av en obehörig hantering främst torde avse Sveriges förhållande till andra stater eller organisationer, och därmed endast i förlängningen Sveriges säkerhet. Menrekvisitet är av betydelse inte bara för spioneribrottet utan även för andra brott i 19 kap. brottsbalken. Om uppgiften inte uppfyller kravet på men för Sveriges säkerhet i bestämmelsen om spioneri kan inte heller straffansvar för obehörig befattningsmed hemlig uppgift eller vårdslöshet med hemlig uppgift komma i fråga.

I vissa situationer skulle bestämmelserna om tjänstefel och brott mot tystnadsplikt (20 kap. 1 respektive 3 § brottsbalken) kunna aktualiseras. Straffansvar för tjänstefel förutsätter dock att gärningen har samband med myndighetsutövning, något som sällan torde vara aktuellt i sådana sammanhang. När det gäller straffansvar för brott mot tystnadsplikt torde det i och för sig förekomma att känsliga uppgifter i de aktuella samarbetena omfattas av en bestämmelse i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), även om det inte alltid är fallet. Det kan t.ex. handla om utrikessekretess (15 kap. 1 §), sekretess i det internationella samarbetet (15 kap. 1 a §), försvarssekretess (15 kap. 2 §) och sekretess till skydd för underrättelseverksamhet m.m. (18 kap. 2 §). Ett krav för straffansvar enligt bestämmelsen om brott mot tystnadsplikt är dock att den som röjer eller olovligen utnyttjar uppgiften också är skyldig att hemlighålla uppgiften enligt svensk lag eller annan svensk författning. Detta torde i många fall inte vara uppfyllt i förhållande till svensk personal som tjänstgör i internationella samarbeten, då uppgifter som förekommer i sådana sammanhang sällan omfattas av tystnadsplikt som är reglerad i svensk författning. Med hänsyn till de allvarliga konsekvenser som ett röjande av känsliga uppgifter

som förekommer inom ramen för samarbeten i vissa fall kan få för Sveriges utrikesrelationer och, i förlängningen, Sveriges säkerhet, kan det enligt regeringen också ifrågasättas om de straffskalor som aktualiseras vid tillämpning av de angivna bestämmelserna i 20 kap. brottsbalken är ändamålsenliga.

Sammantaget anser regeringen att det finns brister i det straffrättsliga skyddet för känsliga uppgifter som förekommer inom ramen för internationella samarbeten som Sverige deltar i. Det är otillfredsställande att en spioneriliknande gärning som tar sikte på uppgifter av sådant slag och som saknar en tillräcklig koppling till Sveriges säkerhet för att uppfylla menrekvisitet i spioneribestämmelsen i värsta fall helt kan falla utanför det straffbara området och i bästa fall enbart bestraffas som brott mot tystnadsplikt. Förfarandet kan innebära beaktansvärd skada för samarbetet och därigenom för Sveriges utrikesrelationer. Därmed kan det även skada Sverige och ytterst Sveriges säkerhet, eftersom Sveriges säkerhet indirekt är beroende av säkerheten i andra länder och av ett internationellt samarbete som är framgångsrikt och effektivt. Sverige är också beroende av goda och förtroendefulla relationer med andra länder för att få del av information som kan ha betydelse för Sveriges säkerhet och för att få möjlighet att fullt ut delta i olika samarbeten. Skyddet i Sverige är också svagare än i andra länder med en gemensam rättstradition och med vilka Sverige har ett nära samarbete. Regeringen bedömer således att det finns starka skäl för en kriminalisering av spioneriliknande gärningar som riktar sig mot uppgifter som rör känsliga förhållanden av betydelse för Sveriges utrikesrelationer. Skälen för en kriminalisering bedöms ha sådan tyngd att de väger upp de negativa effekter som den kan innebära för yttrande- och informationsfriheten (för denna avvägning, se propositionen s. 33 f.).

Mot den bakgrunden föreslår regeringen att brotten utlandsspioneri, grovt utlandsspioneri och röjande av hemlig uppgift i internationellt samarbete införs i brottsbalken. Därigenom blir det straffbart att under vissa omständigheter t.ex. obehörigen röja hemliga uppgifter som förekommer inom Sveriges internationella samarbeten och som kan skada Sveriges förhållande till någon annan stat eller en mellanfolklig organisation. En gärning ska inte utgöra brott, om den med hänsyn till syftet och övriga omständigheter är försvarlig.

Straffbestämmelserna om obehörig och grov obehörig befattning med hemlig uppgift samt vårdslöshet med hemlig uppgift utvidgas så att de även omfattar gärningar som har sin grund i utlandsspioneri.

Utlandsspioneri samt de former av obehörig befattning med hemlig uppgift och vårdslöshet med hemlig uppgift som har sin grund i utlandsspioneri kriminaliseras även som tryck- och yttrandefrihetsbrott. Meddelarfriheten och anskaffarfriheten begränsas när det gäller utlandsspioneri, grovt utlandsspioneri och grov obehörig befattning med hemlig uppgift med grund i utlandsspioneri.

Spioneribrottet och vissa anknytande brott utvidgas så att syftet ska vara att gå en främmande makt eller motsvarande till handa.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2023.

Motionerna

Mia Sydow Mölleby m.fl. (V) begär i kommittémotion 2021/22:4287 att riksdagen ska avslå regeringens proposition. Motionärerna framhåller att det är av stor vikt att riksdagen, i egenskap av lagstiftare, är försiktig när det gäller nykriminalisering, i synnerhet när det är fråga om ändringar i grundlagen som innebär att nya tryck- och yttrandefrihetsbrott läggs till i tryckfrihetsförordningens brottskatalog. Eventuella ändringar måste vara väl underbyggda och ha analyserats mycket noga utifrån principerna om nödvändighet, effektivitet och proportionalitet. Motionärerna anser att regeringens förslag inte bör genomföras med hänvisning till en bristfällig behovsbedömning och en omotiverad inskränkning av tryck- och yttrandefriheten.

Även i kommittémotion 2021/22:4305 av Tina Acketoft m.fl. (L) yrkande 1 begärs att regeringens proposition ska avslås. I yrkande 2 begärs ett tillkännagivande om ett fortsatt beredningsarbete för förstärkta garantier för yttrande- och informationsfriheten. Motionärerna delar i och för sig regeringens bedömning att det behövs ny lagstiftning för att komma åt aktörer som utnyttjar den svenska yttrande- och informationsfriheten för att spionera på landets samarbetspartner eller gå väpnade icke-statliga sammanslutningar till handa. Enligt motionärerna har regeringens lagförslag emellertid inte den tydlighet och förutsägbarhet som är nödvändig för att inte enskilda av försiktighetsskäl ska avhålla sig från att utöva sin grundlagsskyddade yttrande- och informationsfrihet. Om förslaget inte kan förtydligas och revideras anser motionärerna att propositionen inte bör bifallas. Regeringen bör i stället fortsätta beredningen och återkomma med ett nytt lagförslag.

Utskottets ställningstagande

Som regeringen anför bygger internationella freds- och säkerhetsfrämjande samarbeten i hög grad på förtroende och på att de hemliga uppgifter som förekommer inom ramen för samarbetena kan skyddas av de samverkande länderna. Utskottet delar regeringens bedömning att det finns brister i det straffrättsliga skyddet för sådana uppgifter och att det är angeläget att skyddet för internationella samarbeten mot spioneriliknande gärningar stärks. Utskottet är därför positivt till regeringens förslag om att brotten utlandsspioneri, grovt utlandsspioneri och röjande av hemlig uppgift i internationellt samarbete införs i brottsbalken och att straffbestämmelserna om obehörig och grov obehörig befattning med hemlig uppgift samt vårdslöshet med hemlig uppgift utvidgas så att de även omfattar gärningar som har sin grund i utlandsspioneri.

Utskottet har inte heller i övrigt något att invända mot de lagändringar som regeringen föreslår och ställer sig bakom propositionen i de delar som rör utskottets beredningsområde. Justitieutskottet anser således att konstitutionsutskottet bör tillstyrka propositionen och avstyrka motionerna 2021/22:4287 (V) och 2021/22:4305 (L) yrkandena 1 och 2.

Stockholm den 27 januari 2022

På justitieutskottets vägnar

Fredrik Lundh Sammeli

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Fredrik Lundh Sammeli (S), Andreas Carlson (KD), Johan Forssell (M), Petter Löberg (S), Adam Marttinen (SD), Maria Strömkvist (S), Johan Hedin (C), Linda Westerlund Snecker (V), Ellen Juntti (M), Katja Nyberg (SD), Gustaf Lantz (S), Carina Ödebrink (S), Johan Pehrson (L), Tobias Andersson (SD), Martin Marmgren (MP), Ingemar Kihlström (KD) och Mikael Damsgaard (M).

Avvikande meningar

1. Utlandsspioneri (V)

Linda Westerlund Snecker (V) anför:

Jag anser att det är av stor vikt att riksdagen, i egenskap av lagstiftare, är försiktig när det gäller nykriminalisering, i synnerhet när det är fråga om ändringar i grundlagen som innebär att nya tryck- och yttrandefrihetsbrott läggs till den noga övervägda brottskatalogen i tryckfrihetsförordningen. Eventuella ändringar måste vara väl underbyggda och ha analyserats mycket noga utifrån principerna om nödvändighet, effektivitet och proportionalitet.

Jag anser att den utredning som ligger till grund för regeringens proposition (SOU 2017:70) inte visat på tillräckliga behov för att motivera en nykriminalisering. Redan i dag kan den som läcker information som skadar rikets säkerhet bli åtalad för brott.

I offentlighets- och sekretesslagen (OSL) finns bestämmelser om bl.a. utrikes- och försvarssekretess som innebär begränsningar av yttrandefriheten enligt tryckfrihetsförordningen (TF) och yttrandefrihetsgrundlagen (YGL). Uppgifter som rör säkerhetskänslig verksamhet och som därför omfattas av sekretess enligt OSL har även ett skydd enligt säkerhetsskyddslagen. Rövandet av sådana uppgifter kan leda till straffansvar för brott mot tystnadsplikt enligt brottsbalken. Vidare finns det straffrättsliga bestämmelser i 19 kap. brottsbalken som innebär att en person som röjer uppgifter som är av betydelse för ett internationellt samarbete för fred och säkerhet som Sverige deltar i kan göra sig skyldig till brott mot Sveriges säkerhet. Där finns bl.a. bestämmelser om spioneri, obehörig befattning med hemlig uppgift och olovlig underrättelseverksamhet. Dessutom är en rad brott, bl.a. spioneri och obehörig befattning med hemlig uppgift, tryckfrihetsbrott enligt 7 kap. TF och yttrandefrihetsbrott enligt 5 kap. YGL. En gärning som innefattar en obehörig informationshantering kan även leda till skadeståndsskyldighet och till olika arbetsrättsliga sanktioner om förfarandet har samband med en anställning.

I utredningen konstateras att antalet fall som rör röjande av känsliga uppgifter inom de aktuella internationella samarbetena ”inte förefaller vara stort” men att kriminalisering ändå får anses vara befogad eftersom handlandet är så ”allvarligt och straffvärt”. Enligt min mening är detta ett cirkelresonemang. Utredningen nämner även att antalet upptäckta brott mot Sveriges säkerhet enligt 19 kap. brottsbalken över huvud taget är få. Om problemet med denna typ av brottslighet inte är stort ser jag ingen anledning till nykriminalisering. Utredningen jämför även Sverige med flera andra länder som ”har ett betydligt starkare straffrättsligt skydd för sådana uppgifter än vad Sverige har”. Jag tolkar utredningens skrivningar som att det bärande skälet till en nykriminalisering är att signalera till andra länder att även Sverige ser allvarligt på dessa gärningar. Jag anser inte att det är ett tillräckligt starkt argument vare sig för

att införa ett nytt brott om utlandsspioneri i brottsbalken eller för att ändra i våra grundlagar.

Sammanfattningsvis anser jag att regeringens förslag inte bör genomföras med hänvisning till den bristfälliga behovsbedömningen av en nykriminalisering och en omotiverad inskränkning av tryck- och yttrandefriheten. Mot denna bakgrund bör konstitutionsutskottet tillstyrka motion 2021/22:4287 (V).

2. Utlandsspioneri (L)

Johan Pehrson (L) anför:

Det är ett uppenbart samhällsintresse att det ska finnas en ändamålsenlig straffrättslig reglering av spioneriliknande handlingar. Lika uppenbart är att regleringen på detta område får tydliga konsekvenser för tryck-, yttrande- och informationsfriheten och därmed för enskilda medborgares möjligheter att – i enlighet med tryckfrihetsförordningens portalparagraf – uttrycka tankar och lämna uppgifter och därmed bidra till en fri och allsidig upplysning, liksom för journalisters möjligheter att bedriva en effektiv och oberoende rapportering.

Jag delar i och för sig regeringens bedömning att det behövs ny lagstiftning för att komma åt aktörer som utnyttjar den svenska yttrande- och informationsfriheten för att spionera på landets samarbetspartner eller gå väpnade icke-statliga sammanslutningar till handa. Spioner ska inte heller kunna gå fria från straff genom att agera under journalistisk täckmantel. Men det som är hemligt inom Försvarsmakten är redan hemligt, och straffbart att röja.

Ett argument för lagförslaget är att andra länder måste kunna ha förtroende för Sverige, och däri ligger också att hemliga uppgifter inte riskerar att spridas. Det har hävdats att den gällande regleringen kan göra det svårt att döma någon för spioneri som röjt hemliga uppgifter som visserligen inte skadat Sveriges säkerhet men däremot relationer till länder som Sverige samarbetar med i en internationell insats. Det är dock mycket oklart i vilken mån denna problembeskrivning har full täckning i form av problem som verkligen inträffat eller riskerat att inträffa. Propositionens beskrivning är i denna del inte tillräckligt konkret. Detta argument behöver dessutom sättas i relation till lagförslagets effekter för den fria opinionsbildningen och den journalistiska friheten. Att journalister rapporterar om eller avslöjar missförhållanden eller övergrepp inom internationella insatser skulle tydligt kunna skapa irritation hos länder som Sverige samarbetar med, och kanske i vissa fall även skada Sveriges relationer till dessa länder. Men det fria ordet kan inte vara underordnat sådana statspolitiska hänsyn.

Regeringen försöker hantera detta dilemma genom att lagförslaget innehåller ett undantag från straffansvar om gärningen med hänsyn till syftet är försvarlig. Ändringarna ska medföra att journalister ska kunna slå larm om missförhållanden utan att begå brott. Problemet är att begreppet försvarligt har sådana tolkningsmöjligheter att det sannolikt kommer att begränsa både reportrar och ansvariga utgivare när det gäller rapporteringen. Det blir enklare

att avstå i de fall som är svåra att avgöra, särskilt för en medieredaktion som inte har obegränsade resurser. Eftersom det i första hand är regeringen som ansvarar för utrikespolitiken blir det också regeringen som ytterst avgör vilken rapportering som kan medföra allvarligt men för Sveriges internationella relationer.

Sammanfattningsvis anser jag att regeringens lagförslag inte har den tydlighet och förutsägbarhet som är nödvändig för att inte enskilda av försiktighets-skäl ska avhålla sig från att utöva sin grundlagsskyddade yttrande- och informationsfrihet. Om förslaget inte kan förtydligas och revideras bör propositionen därför inte bifallas. Regeringen bör i stället fortsätta beredningen för att återkomma med ett förslag som bättre tillgodoser den intresseavvägning som beskrivs ovan. Mot denna bakgrund bör konstitutionsutskottet tillstyrka motion 2021/22:4305 (L) yrkandena 1 och 2.